

УДК 595.763.34(477)

Р.Є. Кривошесєв

Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України,
вул. Б. Хмельницького, 15/2, Київ, 01601 Україна
E-mail: accipitergentilis777@gmail.com

ОГЛЯД ЖУКІВ-ПОТАЄМЦІВ РОДУ *EUPLECTUS* (COLEOPTERA, PSELAPHIDAE) ФАУНИ УКРАЇНИ

На основі власних та колекційних зборів, а також літературних даних для фауни України наведено анотований список 17 видів роду *Euplectus* (Coleoptera, Pselaphidae), з яких 4 — *E. duponti*, *E. infirmus*, *E. kirbii* і *E. validus* — зареєстровано тут уперше. Укладено таблицю для визначення видів, що мешкають в Україні.

Ключові слова: жуки-потаємці, Coleoptera, Pselaphidae, *Euplectus*, Україна.

Вступ

Родина Pselaphidae налічує біля 7000 видів у світовій фауні, з яких в Європі мешкає приблизно 300. Попередній аналіз колекційних матеріалів показує наявність у фауні України понад 120 видів потаємців, тоді як за літературними відомостями їх було відомо менше ніж 100. Триба Euplectini охоплює 9 родів з 36 видами, що становить приблизно третину видів потаємців у фауні України. Найчисельнішими є роди *Euplectus*, огляд 17 видів якого подано нижче, а також *Plectophloeus* (5 видів) та *Trimium* (4 види). Ця стаття присвячена одному з родів триби Euplectini — *Euplectus* Leach, 1817.

Матеріал і методи

Проаналізовано численні літературні джерела з морфології, систематики та екології Pselaphidae. Також вивчено і визначено матеріали з наступних музеїв та установ: Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена, Київ (ІЗШК), Зоологічного музею Київського національного університету імені Тараса Шевченка (ЗМКУ), колекцію Гохгута (Hochhuth) в Національному науково-природничого музеї, Київ (ННПМ), Музею природи Харківського національного університету ім. В. Каразіна (МП ХНУ), Державного природознавчого музею, Львів (ДПМЛ) та музею Львівського національного університету (ЛНУ), музеїв та колекцій Донецького національного університету (ДНУ), Ужгородського національного університету (УжНУ) та Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара (ДнНУ). Було опрацьовано також власні збори 2010–2012 рр. з Ки-

ївської, Рівненської, Львівської, Закарпатської, Хмельницької областей і Криму.

Матеріал зібрано просіюванням підстилки і трухи в польових та лабораторних умовах. Матеріал зберігали в 96%-му етиловому спирті та на матрасиках. Визначення проводили за ключами Безюше (Besuchet, 1974), ці ж таблиці покладено в основу скомпільованих та значно модифікованих і доповнених таблиць для визначення видів фауни України. Номенклатуру та синонімію подано за каталогом палеарктичних потаємців Лебля і Безюше (Löbl, Besuchet, 2004).

Види, вперше наведені з України, позначено зірочкою (*). Географічні етикетки, розшифровані за музейними журналами, подано в квадратних дужках, процитовані дослівно — у лапках.

Результати та обговорення

Родина Pselaphidae, яка близька до Staphylinidae та Scydmaenidae, представлена дрібними хижакими, що ведуть переважно нічний спосіб життя. Джерелом живлення є кліщі та колемболи, для лову яких потаємці мають спеціально пристосовані збільшені максиллярні пальпи та залозисті сегменти вусиків, що виділяють клейку речовину (Schomann et al., 2008). Пселяфіди трапляються в зволжених та затінених місцях, найбільша частка представників — мешканці листяних та мішаних лісів, де вони зустрічаються в підстилці та гнилій деревині. Окремі представники набули пристосувань до мірмекофілії — факультативної або облігатної, є ряд гало- та ксерофільних видів півдня України та два троглобіонтних види з печер Закарпаття. Форма тіла потаємців також варіює — від стафіліноїдної майже паралельної до опукло-видовженої або вкороченої і сплющеної, що найкраще видно по тропічних видах, де різноманіття життєвих форм Pselaphidae дуже велике.

В Україні потаємців вивчено фрагментарно: тільки одну працю присвячено правобережному Києву та його околицям (Черкунов, 1889); серія статей стосується Галичини кінця XIX – початку XX ст. (Łomnicki, 1870, 1875, 1886, 1890, 1913). Існує кілька старих та сучасних робіт про потаємців Закарпаття (Weise, 1875; Roubal, 1930; Мателешко, 2005, 2006, 2008; Hlavač, 2009) і дві, в яких йдеться про потаємців Криму (Winkler, 1911; Блинштейн, 1989). Довгий час найповнішим каталогом потаємців, що охоплює, серед іншого, також Україну та прилеглі території, був розділ у посібнику «Жуки России и Западной Европы» (Якобсон, 1910); таблиці для визначення в ньому подано лише до роду. В «Определителе насекомых европейской части СССР» (Крыжановский, 1965) таблиці для визначення родів подано з посиланням на видові ключі Райтера (Reitter, 1909) у визначнику жуків Німеччини. Найсучасніший і найповніший поки що визначник Pselaphidae Безюше (Besuchet, 1974) охоплює країни Центральної Європи, хоч окремі види відзначено для Карпат та України в цілому. Курбатов (2007) уклав список потаємців Росії та суміжних країн колишнього СРСР, чим також підбив підсумок відомих на той час представників з України. Втім, фауну України вивчено вкрай неповно, через нерівномірність зборів в колекціях взагалі не представлено чверть областей, через що можна очікувати численних знахідок досі невідомих тут видів.

Представники триби Euplectini переважно дрібні та дуже дрібні жуки різних відтінків коричневого або зрідка чорного кольору, що живуть в підстилці та під корою дерев, нерідко по сусідству з мурахами. Майже всі потаємці цієї триби мешкають у гнилих листяних і хвойних деревах — переважно під корою або в дуплах (*Euplectus* Leach, *Bibloporus* Thomson 1859, *Plectophloeus* Reitter, 1891, *Trichonyx* Chaudoir, *Amauronyx* Reitter), біля дерев та під колодами в вологих місцях (*Biblopectus* Reitter, *Trimium* Aubé, 1833), в надземних частинах мурашників мурах роду *Formica* (деякі *Euplectus*, *Saulcyella* Reitter, 1901). Багато видів мешкають поблизу гнізд підкорових деревних мурах, таких як *Lasius brunneus* (Latreille, 1798), деякі — лише з ними (*Trichonyx* Chaudoir, 1845, *Amauronyx* Reit-

ter, 1881), є і види, що трапляються в компості та перегної (*Euplectus sanguineus* Denny, 1825; *Euplectus signatus* Reichenbach, 1816; *Euplectus karstenii* Reichenbach, 1816). Форма тіла Euplectini — стафіліноїдна, здебільшого видовжена і дорзовентрально сплюснена, очі маленькі, ноги і антени невеликого розміру, тіло у більшості видів паралельне або субпаралельне. Розміри тіла варіюють від 1 мм (*Bibloporus ultimus* Guillbeau, 1892, *Leptoplectus spinolae* (Aubé, 1844)) до 3 мм (*Trichonyx sulcicollis* Reichenbach, 1816).

Триба Euplectini

Рід *Euplectus* Leach, 1817

Відносно великі, порівняно з іншими представниками родини, жуки (1,1–2,2 мм). Дорсальна поверхня передньоспинки в задній половині з більш або менш чіткою зернистістю, але без випнутих зубчиків на задніх краях. Ширина надкрил дорівнює довжині або трохи більша, надкрила звичайно з 4 базальними ямками (у безкрилих видів через злиття первинних ямок — до 2). Самець: 7-й стерніт повністю розділений уздовж на дві половини; середні стегна на верхівці з внутрішнього краю мають маленьку шпору. Поширення: Голарктика.

Таблиця для визначення видів роду *Euplectus* фауни України.

1. Верх голови позаду з глибокими трикутними ямками, їхні передні краї лежать на рівні задніх країв очей; лобна борозна по усій довжині добре помітна, V-подібна. Бічні кілі надкрил видно з дорзального боку. 2
- Верх голови позаду з добре помітним втисненням, його передній край не лежить на рівні задніх країв очей; лобна борозна іншої будови. Кілі не видно з дорзального боку. 3
2. Довжина тіла 1,4–1,65 мм. Забарвлення від темно-коричневого до чорного. Кілі 1-го тергіта проходять через неглибоку серединну борозну. Самець: основа 5-го стерніта з дуже глибоким серединним втисненням, позаду обмеженим маленькими круглими пластинками і з обох сторін супроводжуються маленькими дрібними ямками, більш або менш поєднаними серединною борозною. Вертлюги задніх ніг до заднього базального краю з маленькими зубцями. *E. nanus* (Reichenbach, 1816)
- Довжина тіла 1,35–1,4 мм. Забарвлення більш або менш червоно-коричневе. Кілі 1-го тергіта роз'єднані дуже глибоким серединним втисненням. Статевий диморфізм не виражений. *E. kirbii* Denny, 1825
3. Довжина тіла сягає 1,5–2,0 мм. Кілі 1-го тергіта довші, тягнуться за його середину. 4
- Довжина тіла сягає 1,1–1,6 мм. Кілі 1-го тергіта короткі, не тягнуться за його середину. 10
4. Надкрила з 2 базальними ямками. Голова трохи вужча за передньоспинку, лобна борозна завжди глибока, U-подібна. Самець: 6-й стерніт з глибоким медіальним втисненням, з обох боків з рядами жорстких волосків; передні та середні стегна трохи потовщені; передні гомілки з внутрішнього краю на верхівковому шві з гострим шипом. 1,75–2 мм. Під корою та в деревині. Північ Італії та південь Швейцарії. *E. validus* Besuchet, 1958
- Надкрила з 4 базальними ямками, дві зовнішні часто лежать в 1 втисненні. Голова завширшки як передньоспинка, лобна борозна втиснута слабкіше. 5

5. Все тіло більш або менш темно-коричневе. Очі збоку довші за щоки. Голова помітно ширша за довжину, трохи коротша за передньоспинки. Самець: задня половина метастернума з чітко глибокою медіальною борозною, з обох боків з дрібними зубцями; основа 5-го стерніта з 2 добре помітними ямками, поєднаними чіткими середніми борознами і по зовнішньому краю з округлими горбиками; 6-й стерніт при основі посередині вдавнений позаду з маленькою медіальною ямкою, з обох сторін з рядами жорстких волосків. Середні стегна трохи потовщені, задні гомілки по внутрішньому краю зі шпорою. 1,5–1,7 мм. ***E. piceus* Motchulsky, 1835**
- Все тіло червоно-коричневе. Очі збоку не довші за щоки. Самець: метастернум без борозни. Інші ознаки варіюють. **6**
6. Верх лоба звичайно майже паралельний. Очі збоку коротші за щоки. Передньоспинка маленька, ледве довша за голову, її довжина трохи більша за ширину. Самець: задній край 4-го стерніта в середині злегка закруглений та подовжений; 5-й стерніт з дуже глибоким базальним серединним втисненням, яке позаду обмежує маленький відступаючий край, а з обох сторін супроводжує кругле втиснення; 6-й стерніт з неглибоким серединним втисненням, обмеженим з будь-якого боку, позаду з довгими волосками, що несуть жовна. Шпора середніх гомілок завжди слаборозвинена, ледь помітна. 1,6–1,8 мм, у землі. ***E. duponti* Aubé, 1833**
- Верх лоба сходиться до переду. Очі збоку завширшки як щоки. Передньоспинка велика, набагато довша за голову. Інші ознаки варіюють. **7**
7. Більший вид (1,8–2,1 мм), кремезніший (загальна ширина надкрил 0,56–0,65 мм). **8**
- Менший вид (1,6–1,8 мм), стрункіший (загальна ширина надкрил 0,46–0,55 мм). **9**
8. Кілі 2-го тергіта не тягнуться далі його середини. Голова ледь ширша або такої ж ширини, як передньоспинка. Самець: задній край 4-го стерніта посередині злегка витягнутий назад та закруглений; 5-й стерніт з дуже глибоким, звуженим спереду назад, втисненням, що торкається переднього та заднього краю стерніта, а посередині — з маленькими ямками. Задній вертлюг при основі на задньому краї з зубцем. 1,8–2,1 мм. ***E. brunneus* Grimmer, 1841**
- Кілі 2-го тергіта тягнуться за його середину. Голова вужча або такої ж ширини, як передньоспинка. Самець: 5-й стерніт з маленьким серединним втисненням, зверху з неглибокими ямками, ззовні обмеженими маленькими горбками; 6-й стерніт при основі з 3 глибокими, лежачими поруч ямками, обмеженими позаду двома рядами волосків. 1,9–2 мм. ***E. frivaldszkyi* Saulcy, 1878**
9. Передньоспинка та надкрила сильно або помірно пунктовані. Повздовжні гілки лобних борозен глибокі. Самець: серединне втиснення 6-го стерніта доволі глибоке. 1,6–1,8 мм. ***E. decipiens* Raffray, 1910**
- Передньоспинка та надкрила неясно пунктовані. Повздовжні гілки лобних борозен мілкі. Самець: 6-й стерніт з маленьким і неглибоким втисненням. 1,6–1,8 мм. ***E. bescidicus* Reitter, 1882**
10. Лобна борозна по всій довжині глибока; верх голови опуклий, сильно виступає. Ділянка між інтерокулярними ямками дуже опукла. Забарвлення різноманітне. **11**
- Лобна борозна на повздовжніх гілках мілка, верх голови плаский. Площа між інтерокулярними ямками злегка опукла. Тіло завжди червоно-коричневе. **12**

11. Тіло темне, червоно-коричневе, надкрила світліші. Голова завширшки як передньоспинка, між ними є чітка перетяжка. Верх голови сильно та щільно пунктований назовні від лобної борозни. Самець: 6-й стерніт з трохи більшим завширшки, ніж завдовжки і дуже глибоким втисненням, що тягнеться від переду до заду і проходить через 2 ямки, що торкаються краями; з двох боків воно обмежене маленькими, мало виступаючими горбками, що несуть ряди міцних, майже паралельних задньому краю, волосків. Передні та середні стегна злегка потовщені. 1,4–1,6 мм. *E. sanguineus* Denny, 1825
- Тіло завжди руде, світло-коричневе. Голова вужча за передньоспинку, перетяжка між ними нечітка, широка. Верх голови слабко пунктований. Самець: 6-й стерніт зі схожим втисненням, як у попереднього виду, але з більш виступаючими горбками по обидва боки, що несуть волоски, розташовані дуже косо до заднього краю. 1,3–1,5 мм. *E. signatus* (Reichenbach, 1816)
12. Верх голови лише збоку пунктований, лоб та тім'я непунктовані. 13
- Вся голова пунктована. 14
13. Вид більший за розміром, кремезний, 1,4–1,6 мм. Ширина передньоспинки трохи більша за довжину. Самець: 6-й стерніт з маленьким, злегка глибоким трикутним втисненням спереду назад, його передній край вкритий рядом сильних волосків. *E. sparsus* Besuchet, 1964
- Вид менший за розміром, вузький, 1,1–1,4 мм. Довжина передньоспинки дорівнює довжині або трохи більша за ширину. Самець: 6-й стерніт з маленьким круглим, злегка заглибленим втисненням, його передній край вкритий рядом міцних волосків. *E. infirmus* Raffray, 1910
14. Більший, 1,4–1,6 мм. Передньоспинка зазвичай чітко, щільно та глибоко пунктована, її ширина дорівнює або майже дорівнює її довжині, але набагато менша за ширину голови. Антени стрункі, ширина 5-го членика не більша за довжину. Надкрила тонко пунктовані. Самець: 4-й стерніт з обох сторін з голими, порівняно великими та глибокими ямками, які торкаються виступів на задньому краї сегмента, де знаходяться 2 заглиблення, розділені поперечною, у середині більш або менш виступаючою, пластинкою; задній край її з обох боків рельєфний, посередині вкритий пучками волосків, що розходяться; 5-й стерніт з дуже глибоким поперечним втисненням, що тягнеться до заднього краю сегмента і з обох сторін ззаду вкрито рядом щільних волосків; 6-й стерніт з 2 голими глибокими ямками, з'єднаними чітким втисненням, позаду вкритим волосками. *E. mutator* Fauvel, 1895
- Менший, 1,1–1,4 мм. Передньоспинка не пунктована або з розсіяними цятками, її ширина зазвичай більша за довжину, дорівнює ширині голови. Антени товщі, ширина 5-го членика більша за його довжину. Самець: форма та скульптура 4-го та 5-го стернітів відмінні; 6-й стерніт з дуже глибоким, набагато ширшим втисненням, яке з обох сторін обмежено рядом волосків; переднє та середнє стегна злегка потовщені. Лобна борозна по всій довжині неглибока, але між інтерокулярними ямками добре помітна.
..... *E. punctatus* Mulsant et Rey, 1861
15. Диск голови не пунктований або з поодинокими цятками. Надкрила з 4 базальними ямками, 2 зовнішні часто лежать у загальному втисненні. Повздовжні гілки лобної борозни добре помітні, відносно глибокі. Самець: статеві ознаки схожі на *E. mutator*, але мінливі в індивідів. Задній край 4-го стерніта з 2 більш або менш глибокими вигинами, розділеними пластинкою варіабельної ширини (пластинка у великих виступів зазвичай дрібна); задній край цієї пластинки рівномірно потовщений, або в середині злегка виступає, збоку слабко опуклий, з пучком волосків, що розходяться і поділені на 2 пучки. 4-й стерніт з чіткими бічними ямками, виступ та задній край сегмента

- доторкаються; основа 5-го стерніта з глибоким поперечним втисненням, що зазвичай не доходить до заднього краю і по обидва боки обмежене 2 маленькими, округлими горбками, опушеними при основі. 6-й стерніт з 2 злегка глибокими голими ямками, що доторкаються до втиснення, позаду з рядом волосків. 1,1–1,4 мм. ***E. karstenii* (Reichenbach, 1816)**
- Диск голови сильно пунктований, окремі цятки настільки ж добре видно, як і ті, що між очима та інтерокулярними ямками. Форма та скульптура черевних стернітів самця не така. **16**
16. Диск передньоспинки з бідною, але добре помітною пунктовкою. Верх опушений довгими волосками. Самець: 4-й стерніт посередині заднього краю з 2 рядами волосків; 6-й стерніт з глибоким поперечним втисненням, з міцними волосками позаду; середнє стегно трохи потовщене. 1,3–1,4 мм. ***E. frater* Besuchet, 1964**
- Диск передньоспинки з ледь помітною пунктовкою, що складається з дуже малих, згрупованих цяток. Опушення верха коротке. Самець: 4-й стерніт з маленькими, неглибокими ямками, що торкаються заднього краю сегмента; 5-й стерніт з неглибоким поперечним втисненням від переду до заду; 6-й стерніт з глибоким поперечним втисненням, яке проходить через дві ямки, що доторкаються. Середнє стегно не потовщене. 1,1–1,3 мм. ***E. bonvouloiri narentinus* Reitter, 1882**

***Euplectus bescidicus* Reitter, 1882**

Reitter, 1882: 524; Heyden et al., 1883: 67; Schaufuss, 1888: 57; Reitter, 1891: 124; Ganglbauer, 1895: 785; Якобсон, 1910: 573; Reitter, 1909: 208; Raffray, 1911: 30; Kuhnt, 1913: 309; Schaufuss, 1916: 245; Winkler, 1925: 450; Roubal, 1930: 493; Besuchet, 1974: 320; Neuhäuser-Happe, 1995: 740, 1996 b: 193, 2000: 877; Löbl, Besuchet, 2004: 283; Mateleshko, 2005: 149; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Закарпатська область: Ужгород, захід міста, дубовий гай, під корою дубового пенька, 3.10.2012, 2 екз. (Кривошеєв, ІЗШК).

Поширення в Європі. Північна та Центральна Європа; Румунія; Україна (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. Живе здебільшого в гнилій деревині та трусі в тополях та вербах, часто в гнилих коренях, зустрічається в заплавних лісах великих річкових долин, часто і в мурашниках *Lasius brunneus* (Latreille, 1798) (Roubal, 1930; Neuhäuser-Happe, 1995, 1996 b, 2000), в Карпатах — характерний вид високогірних лісів (Mateleshko, 2005), хоч мешкає і в листяних, і хвойних лісах нижньої, середньої і високої лісових зон (Мателешко, 2005).

***Euplectus bonvouloiri narentinus* Reitter, 1882**

Reitter, 1882: 527; Heyden et al., 1883: 67; Schaufuss, 1888: 57; Reitter, 1891: 124; Якобсон, 1910: 574; Raffray, 1911: 33; Schaufuss, 1916: 245; Winkler, 1925: 452; Jeannel, 1950: 117; Besuchet, 1974: 322; Neuhäuser-Happe, 1995: 741, 1996 a: 178, 2000: 877; Löbl, Besuchet, 2004: 284; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Київська область: Київ: сквер на вул. Гарматній, дупло старого клена, в трусі, 2.09.2012, 23 екз.; Святошинські ставки, вільшаник біля ставу № 16, в підстилці, 18.09.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК); Заворичі, в вологій трусі в дуплі старої верби, 4.09.2010, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК).

Поширення в Європі. Центр та південний схід Європи, а також Велика Британія та Швеція (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. Вид зустрічається в листяних лісах та парках, в трусі та гнилій деревині коренів і основ стовбурів старих сирих листяних дерев: дубів, тополь, в'язів, верб, каштанів. Нечасто спостерігається синтопія з *L. brunneus* (Neuhäuser-Happe, 1995, 1996 a).

***Euplectus brunneus* Grimmer, 1841**

Reitter, 1882: 524; Heyden et al., 1883: 67; Schaufuss, 1888: 59; Reitter, 1891: 124; Ganglbauer, 1895: 785; Черкунов, 1889: 166; Якобсон, 1910: 573; Reitter, 1909: 208; Raffray, 1911: 30; Kuhnt, 1913: 309; Łomnicki, 1913: 79; Schaufuss, 1916: 245; Winkler, 1925: 450; Roubal, 1930: 493; Jeannel, 1950: 106; Besuchet, 1974: 319; Neuhäuser-Happe, 1995: 743; Löbl, Besuchet, 2004: 284; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Київська область: Київ: Виноградар, сосновий ліс біля Кільцевої дороги, під корою соснового пенька, 9.04.2010, 1 екз.; Виставковий центр, мішаний ліс, в сирій підстилці біля стовбура старого дуба, 12.08.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Львівська область: [Нивиці Львів. обл., Радехів. р-н, 14/8], 1 екз.; «Crystoch», 1 екз. (Lgocki, ДПМЛ). Івано-Франківська область: «Rebrovac, 8/6 1911», 1 екз. (Dr Lokay, ДПМЛ). Харківська область: Волчанський р-н, ст. Салтів, под корою дуба з грибами *Fuligo septica*, 6.08.2000, 1 екз. (Юнаков, МП ХНУ); Харків, лісопарк, під корою клена, 18.06.1998, 5 екз. (Дрогваленко, МП ХНУ).

Поширення в Європі. Більша частина Європи, включаючи Україну (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. Ксилодендрофіл, живе в листяних лісах під корою та в трусі старих верб, буків, в трусі стоячих дерев та пеньків з мурахами, в підстилці на вологих ґрунтах (Ganglbauer, 1895; Reitter, 1909; Kuhnt, 1913; Schaufuss, 1916; Roubal, 1930; Pearce, 1957; Neuhäuser-Happe, 1995), знайдений на деревних грибах *Trichaptum biforme* Ryvardeen, 1972 (Красуцкий, 1995) та *Piptoporus betulinus* Karsten, 1881 (Красуцкий, 1997).

***Euplectus decipiens* Raffray, 1910**

Raffray, 1910: 208; 1911: 30; Winkler, 1925: 450; Roubal, 1930: 494; Jeannel, 1950: 109; Pearce, 1957: 17; Besuchet, 1974: 319; Neuhäuser-Happe, 1995: 739; 1996 b: 193; 2000: 876; Löbl, Besuchet, 2004: 284; Mateleshko, 2005: 4; 2005: 149; 2006: 235; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Київська область: Київ: Лиса гора, дно яру, поросле грабами та вільхами біля озера, під корою вільхи з *Myrmica rubra* (Linnaeus, 1758), 1 екз.; Виноградар, сосновий ліс, під корою соснових пеньків, 10.04.2012, 3 екз.; Дендросад, під корою дуба, з мурахами, 27.08.2011, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Тернопільська область: Тернопіль, дендропарк, біля ставу, мішаний ліс, 2.06.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК).

Поширення в Європі. Майже вся Європа, крім Середземномор'я (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. Вид мешкає в трусі під корою та в деревині при основі старих листяних та хвойних дерев, моху, старих пеньках та біля них (Roubal, 1930; Pearce, 1957; Neuhäuser-Happe, 1995, 2000), селиться в гнилій деревині та гніздах мурах *Formica* (Neuhäuser-Happe, 1996 b), в Карпатах пов'язаний з природними листяними лісами нижньої і середньої лісових зон (Mateleshko, 2005, 2005).

***Euplectus frater* Besuchet, 1964**

Besuchet, 1964: 322; 1974: 322; Löbl, Besuchet, 2004: 284; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Серед вивчених матеріалів відсутній.

Зауваження. Описаний з Криму (Besuchet, 1964), голотип зібрано на «Яйла-Дазі» («Jaila-Dagh»), а один з паратипів — на Байдарських Воротах («Baidar-Thor») (Курбатов, письмове повідомлення).

Поширення в Європі. Італія, Словаччина, Угорщина, Хорватія (Далмація), Сербія, Греція (о. Корфу), Румунія, Україна (Крим) (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. Ймовірно, підстилковий вид.

Euplectus duponti Aubé, 1833 *

Aubé, 1833: 57; Reitter, 1882: 524; Heyden et al., 1883: 67; Łomnicki, 1884: 13; Schaufuss, 1888: 58; Reitter, 1891: 124; Ganglbauer, 1895: 785; Якобсон, 1910: 573; Reitter, 1909: 208; Raffray, 1911: 29; Kuhnt, 1913: 309; Schaufuss, 1916: 245; Winkler, 1925: 450; Roubal, 1930: 493; Jeannel, 1950: 107; Pearce, 1957: 17; Besuchet, 1974: 319; Löbl, Besuchet, 2004: 284; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Закарпатська область: Ужгород, північ міста, дубовий ліс біля кільцевої дороги, в підстилці, 1.10.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК); Камениця, схил г. Антоловецька поляна, 2.07.2000, 1 екз. (Юнаков, МП ХНУ). Івано-Франківська область: Микуличин, 15.07.2005, 2 екз. (Дрогваленко, МП ХНУ). Київська область: Київ: Виноградар, сосновий ліс біля Кільцевої дороги, під корою соснового пенька, 9.04.2010, 1 екз.; там само, оз. Синє, сосновий ліс, під корою соснового пенька, 8.04.2010, 1 екз.; Голосіївський ліс, яр Голосіївського струмка б. оз. Дідоровка, в купі сирих колод, висіяний з підстилки, 20.09.2010, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). АР Крим: Ялтинський гірсько-лісовий заповідник, ок. Ялти, під корою сухої сосни, 10.05.1999, 1 екз. (Дрогваленко, МП ХНУ). Львівська область: «Львів, Погулянка», 29.04.1935, 2 екз. (О. Петрів, ІЗШК).

Поширення в Європі. Велика Британія, Ірландія, Іспанія, Франція, Швейцарія, Австрія, Чехія (Löbl, 2004). Для України наведено вперше.

Екологічні особливості. В гумусі, підстилці, в моху та під корою дерев (Aubé, 1833; Reitter, 1909; Kuhnt, 1913; Schaufuss, 1916; Roubal, 1930; Pearce, 1957).

Euplectus frivaldszkyi Saulcy, 1878

Reitter, 1882: 524; Heyden et al., 1883: 67; Schaufuss, 1888: 58; Reitter, 1891: 124; Ganglbauer, 1895: 785; Якобсон, 1910: 573; Raffray, 1911: 30; Łomnicki, 1913: 79; Schaufuss, 1916: 245; Winkler, 1925: 450; Roubal, 1930: 493; Besuchet, 1974: 319; Neuhäuser-Happe, 1995: 740; 1996 b: 193; Löbl, Besuchet, 2004: 284; Mateleshko, 2005: 4; 2005: 149; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Закарпатська область: Уголька, «жовта-17-контроль», 25.05.2011, 1 екз. (Чумак, УЖНУ). Львівська область: окол. Львова, Чортова Скеля, 17.10.1943, 1 екз. (Лазорко, ІЗШК). Хмельницька область: Городецький р-н, заказник «Іванковецький», в підстилці, 13–14.09.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК).

Поширення в Європі. Австрія, Угорщина, Словаччина, Балкани, Румунія та Україна (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. Вид мешкає в сирих лісах, під корою старих листяних дерев (Roubal, 1930; Neuhäuser-Happe, 1995), також в підстилці та прикореневому ґрунті біля основи листяних дерев (бука, дуба, каштана, верби), типовий лісовий вид (Neuhäuser-Happe, 1996 b), в Карпатах пов'язаний з природними листяними і хвойними лісами нижньої і середньої лісових зон (Mateleshko, 2005, 2005).

Euplectus infirmus Raffray, 1910 *

Raffray, 1910: 25; Winkler, 1925: 451; Jeannel, 1950: 115; Pearce, 1957: 17; Besuchet, 1974: 321; Löbl, Besuchet, 2004: 284; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Київська область: Київ: урочище Бичок, листяний дубово-грабовий ліс, в дуплі граба, 24.08.2012, 2 екз.; Виноградар, оз. Синє, сосновий ліс, під корою соснового пенька, 8.04.2010, 3 екз.; Ботанічний сад ім. Фоміна, яр, зарослий каштанами, в купі каштанового хмизу, 20.09.2011, 8 екз.; Святошинські ставки, вільшаник біля ставу № 16, в підстилці, 18.09.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК);

околиці Києва: пагорби біля смт Хотів, листяні байрачні ліси в ярах, в трусі грабової колоди під корою, 22.10.2012, 1 екз.; смт Клавдієве, дачна ділянка, компостна купа, 4 екз.; Пуща-Водиця, берег оз. Горащи́ха, сосновий ліс, під корою соснового пенька, 18.04.2010, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Львівська область: Львів, лісопарк Брюховицький, в мурашнику, 6.05.2012, 10 екз. (Кривошеєв, ІЗШК); Львів, Білого́рща, 5.05.1940, 7 екз. (Лазорко, ІЗШК); Н. Бескид, Жегестів, Палениця, 14.05.1944, 5 екз. (Лазорко, ІЗШК).

Поширення в Європі. Велика Британія, Франція, Німеччина, Австрія, Чехія, Швейцарія, Боснія та Греція (Löbl, 2004). Для України наведено вперше.

Екологічні особливості. Вид мешкає під корою листяних і хвойних дерев, у підстилці та мурашниках (власні спостереження).

***Euplectus karstenii* (Reichenbach, 1816)**

Aubé, 1833: 56; Линдеман, 1871: 165; Nowicki, 1873: 20; Reitter, 1882: 528; Heyden et al., 1883: 67; Schaufuss, 1888: 59; Черкунов, 1889: 166; Łomnicki, 1890: 200; Reitter, 1891: 124; Ganglbauer, 1895: 788; Якобсон, 1910: 574; Reitter, 1909: 209; Raffray, 1911: 32; Kuhnt, 1913: 310; Łomnicki, 1913: 79; Schaufuss, 1916: 245; Winkler, 1925: 451; Roubal, 1930: 495; Jeannel, 1950: 121; Pearce, 1957: 17; Besuchet, 1974: 323; Neuhäuser-Harpe, 1995: 742; 1996 a: 187; Löbl, Besuchet, 2004: 284; Мателешко, 2006: 235, 2008: 189; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Закарпатська область: Jawornik, regle, 26-29.08.1902, 1 екз. (ДПМЛ). Львівська область: «Lwów, 28/5 97», 1 екз.; «Снопків б. Львова, 9.VI», 1 екз. (ДПМЛ); «Lwów», 1 екз. (Ulanowski, ЛНУ). Тернопільська область: «2/8 Монастириська», 1 екз. [Маркова, к. Завалова, к. Підгаєць, 7/8], 2 екз. (ДПМЛ). Харківська область: Чугуїв, звалище, в шкірі кролика, 21.04.1995, 1 екз. (Дрогваленко, МП ХНУ). Чернівецька область: «Bukowina Czernowitz» — 1 екз. (Marcu, ЗМКУ).

Поширення в Європі. Більша частина Європи та Північна Америка (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. В гнилій рослинності, під корою та в трусі старих дерев, під дошками в парниках та в компості (Reitter, 1882; Łomnicki, 1890; Ganglbauer, 1895; Reitter, 1909; Schaufuss, 1916; Roubal, 1930; Besuchet, 1974; Neuhäuser-Harpe, 1995), в трусі дерев поруч з *L. brunneus* (Neuhäuser-Harpe, 1995), може жити в мурашниках родів *Formica* та *Lasius* (Мателешко, 2008).

***Euplectus kirbii* Denny, 1825 ***

Denny, 1825: 14; Aubé, 1833: 54; Reitter, 1882: 525; Heyden et al., 1883: 67; Schaufuss, 1888: 60; Reitter, 1891: 124; Ganglbauer, 1895: 787; Raffray, 1911: 30; Jeannel, 1950: 111; Pearce, 1957: 16; Besuchet, 1974: 318; Neuhäuser-Harpe, 1996 b: 192, 2000: 876; Löbl, Besuchet, 2004: 285; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Волинська область: оз. Пульмо, біля Любомля, 30.06.1939, 1 екз. (О. Петрів, ІЗШК). Київська область: Київ: Лиса гора, під корою дуба, 7.04.2011, 1 екз.; там само, дно яру, поросле грабами та вільхами біля озера, під корою вільхи з *Myrmica rubra* (Linnaeus, 1758), 1 екз.; Лісовий масив, оз. Берізка, вільховий заболочений ліс біля струмка, під корою вільхової колоди, 21.08.2012, 1 екз.; сквер по вул. Гарматній, дупло старого клена, в трусі, 2.09.2012, 1 екз.; Виставковий центр, мішаний ліс, під корою дубової колоди, 12.08.2012, 2 екз.; там само, під гнилою березовою колодою, 3.09.2012, 1 екз.; там само, в сирій трусі в дуплі старого дуба, 25.07.2012, 22 екз.; Голосіївський ліс, під старим дубом в підстилці, 25.07.2012, 2 екз.; Святошинські ставки, вільшаник біля ставу № 16, в підстилці, 18.09.2012, 1 екз.; Дубки, яр біля оз. Корчі, дубова колода, в трусі, 6.01.2012, 2 екз.; Виноградар, оз. Синє, сосновий ліс, під корою соснового пенька, 8.04.2010, 3 екз.; ботанічний сад ім. Фоміна, яр, зарослий каштанами, в купі каштанового

хмизу, 20.09.2011, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК); «Голосіївський ліс», 8.05.1940, 1 екз. (Лазорко, ІЗШК); Іванків, яр біля р. Ірпінь, в підстилці під грабом, 7.11.2010, 1 екз.; Конча-Заспа, заплашний листяний ліс, під корою дуба, 20.09.2012, 1 екз.; урочище Церковщина біля Києва, листяний ліс, в підстилці, 24.05.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК); Бровари, Биковня біля Києва, 9.05.1941, 1 екз. (Лазорко, ІЗШК). Львівська область: «Маріївка коло Львова», 24.10.1943, 14 екз.; Львів, Погулянка, 29.04.1935, 1 екз. (Лазорко, ІЗШК). Рівненська область: Рівненський природний заповідник, Білоозерське лісництво, вологий сосново-вільховий ліс, в мурашниках, 18–21.06.2012, 4 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Тернопільська область: Тернопіль, дендропарк, біля ставу, мішаний ліс, 2.06.2012, 2 екз. (Кривошеєв, ІЗШК).

Поширення в Європі. Майже вся Європа, крім Ірландії, Португалії, Іспанії, Норвегії та Греції (Löbl, 2004). Для України наведено вперше.

Екологічні особливості. Вид мешкає в трусі під корою, гниючій деревині і в підстилці листяних дерев, часто по сусідству з мурахами *Lasius brunneus* (Latreille, 1798), регулярно в синтопії з *Euplectus nanus* (Neuhäuser-Happe, 1996b, 2000).

***Euplectus mutator* Fauvel, 1895**

Reitter, 1882: 527; Heyden et al., 1883: 67; Reitter, 1891: 124; Ganglbauer, 1895: 789; Якобсон, 1910: 574; Reitter, 1909: 209; Raffray, 1911: 33; Kuhnt, 1913: 310; Łomnicki, 1913: 79; Schaufuss, 1916: 245; Winkler, 1925: 452; Roubal, 1930: 495; Jeannel, 1950: 124; Pearce, 1957: 17; Besuchet, 1974: 321; Neuhäuser-Happe, 1995: 743, 1996 a: 178; Löbl, Besuchet, 2004: 284.

Матеріал. Закарпатська область: Ужгород, південь міста, схил дуб. лісу біля р. Уж, в трусі тополевого дупла, 2.10.2012, 4 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Київська область: Виставковий центр, в сирій трусі в дуплі старого дуба, 25.07.2012, 9 екз. (Кривошеєв, ІЗШК); Виноградар, оз. Синє, сосновий ліс, під корою соснового пенька, 8.04.2010, 5 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Львівська область: Львів: Знесіння, 28.11.1935, 2 екз.; Погулянка, 24.06.1933, 2 екз. (Лазорко, ІЗШК).

Поширення в Європі. Більша частина Європи, включно з Україною (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. Вид мешкає в низинах листяних лісів (Roubal, 1930), здебільшого в трусі під корою гнилих листяних дерев, в гніздах птахів, також в гніздах ос та мурах сухої деревини *Lasius fuliginosus* та *L. emarginatus* (Olivier, 1792), також характерний вид підстилки садів (Ganglbauer, 1895, Pearce, 1957, Neuhäuser-Happe, 1995, 1996 a).

***Euplectus nanus* (Reichenbach, 1816)**

Reichenbach, 1816: 69; Denny, 1825: 9; Aubé, 1833: 53; Линдеман, 1871: 165; Nowicki, 1873: 20; Reitter, 1882: 525; Heyden et al., 1883: 67; Łomnicki, 1884: 13; Schaufuss, 1888: 60; Черкунов, 1889: 166; Reitter, 1891: 124; Ganglbauer, 1895: 787; Якобсон, 1910: 574; Reitter, 1909: 208; Raffray, 1911: 30; Kuhnt, 1913: 309; Łomnicki, 1913: 79; Schaufuss, 1916: 245; Winkler, 1925: 452; Roubal, 1930: 494; Jeannel, 1950: 111; Pearce, 1957: 16; Besuchet, 1974: 317; Neuhäuser-Happe, 1995: 739, 2000: 876; Löbl, Besuchet, 2004: 285; Мателешко, 2006: 235; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Донецька область: Новоазовськ, 3.05.1998, 1 екз. (Е. Иванова, МП ХНУ). Закарпатська область: Ужгород, захід міста, дубовий гай, під корою дубового пенька, 3.10.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК); «Janow 6/6», 1 екз. (А. Stoeckl, ДПМЛ). Івано-Франківська область: [Касова гора, біля Бурштина, Гал. р-н, 4.11.1893], 1 екз. (ДПМЛ). Київська область: Київ: Виставковий центр, мішаний ліс, в трухлявій березовій колоді, 4.08.2012, 3 екз.; там само, в сирій трусі в дуплі старого дуба, 25.07.2012, 1 екз.; там само, під корою сосни, 9.10.2011, 1 екз.; Лиса

гора, русло р. Либідь, під корою дуба, 23.09.2012, 1 екз.; Виноградар, сосновий ліс, під корою соснових пеньків, 10.04.2012, 1 екз.; Дубки, яр б. оз. Корчі, дубова колода, в трусі, 6.01.2012, 1 екз.; Ботанічний сад ім. Фоміна, яр, зарослий каштанами, в купі каштанового хмизу, 20.09.2011, 10 екз. (Кривошеєв, ІЗШК); околиці Києва: пагорби біля смт. Хотів, листяні байрачні ліси в ярах, в трусі грабової колоди під корою, 22.10.2012, 4 екз.; сосновий бір біля Бориспільського шосе, під корою соснового пенька, 31.08.2011, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Львівська область: Львів, лісопарк Брюховицький, в мурашнику, 6.05.2012, 5 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Тернопільська область: [Маркова, к. Завалова, к. Підгасць, 2/8], 4 екз. (ДПМЛ).

Поширення в Європі. Данія, Фінляндія, Естонія, Велика Британія, Бельгія, Німеччина, Італія, Австрія, Чехія, Угорщина, Хорватія, Боснія та Герцеговіна, Болгарія (Löbl, 2004); Україна (Черкунов, 1889; Łomnicki, 1913; Мателешко, 2006, 2008).

Екологічні особливості. Типовий ксило- та фітодетритофіл, мешкає в гнилій та сирій деревині (труха, під корою), гниучій рослинності (компостні купи, лісова підстилка), в окремих випадках — в угрупованні з деревними мурахами роду *Lasius* (Denny, 1825, Ganglbauer, 1895; Reitter, 1909, Schaufuss, 1916, Roubal, 1930, Neuhäuser-Happe, 1995, 2000), може жити в мурашниках родів *Formica* і *Lasius* (Мателешко, 2008).

***Euplectus piceus* Motschulsky, 1835**

Reitter, 1882: 525; Heyden et al., 1883: 67; Schaufuss, 1888: 61; Reitter, 1891: 124; Ganglbauer, 1895: 786; Якобсон, 1910: 574; Reitter, 1909: 208; Raffray, 1911: 30; Kuhnt, 1913: 309; Łomnicki, 1913: 79; Schaufuss, 1916: 245; Winkler, 1925: 452; Roubal, 1930: 494; Jeannel, 1950: 109; Pearce, 1957: 16; Besuchet, 1974: 318; Neuhäuser-Happe, 1995: 739, 1996b: 192; Löbl, Besuchet, 2004: 285; Мателешко, 2006: 235; 2008: 189; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Закарпатська область: Ужгород, південь міста, схил дуб. лісу біля р. Уж, в трусі тополевого дупла, 2.10.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Луганська область: Провальський степ, в рослинних залишках, 4.07.2000, 1 екз. (Трихліб, ДНУ). Київська область: Київ: Виставковий центр, мішаний ліс, під корою дубової колоди, 12.08.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК); околиці Києва: Дударків, в підстилці під старою вербою, 1 екз.; Конча-Заспа, заплавної листяний ліс, під корою дуба, 20.09.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК).

Поширення в Європі. Більша частина Європи, включно з Україною (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. Вид зустрічається в заплавних, сирих та прибережних лісах в гнилій деревині листяних дерев, нечасто в трусі стовбурів дерев, підстилці та детриті при основі старих дерев, під корою та мохом, в деревних мурашниках (Ganglbauer, 1895; Reitter, 1909; Kuhnt, 1913; Schaufuss, 1916; Roubal, 1930; Pearce, 1957; Neuhäuser-Happe, 1995, 1996 b), відзначений як мірмекофіл, пов'язаний з *Lasius brunneus* (Мателешко, 2008).

***Euplectus punctatus* Mulsant et Rey, 1861**

Reitter, 1882: 527; Heyden et al., 1883: 67; Reitter, 1891: 124; Ganglbauer, 1895: 789; Якобсон, 1910: 574; Reitter, 1909: 209; Raffray, 1911: 33; Kuhnt, 1913: 310; Łomnicki, 1913: 79; Schaufuss, 1916: 245; Winkler, 1925: 452; Roubal, 1930: 496; Jeannel, 1950: 126; Besuchet, 1974: 321; Neuhäuser-Happe, 1995: 742; Löbl, Besuchet, 2004: 285; Мателешко, 2006: 235; Löbl, 2009: 4.

Матеріал. Львівська область: Львів, сади за містом, в підстилці під старими яблунями, 5.05.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК); «Укр., Н. Бескид, Жегестів, Палениця», 14.05.1944, 1 екз. (Лазорко, ІЗШК).

Поширення в Європі. Більша частина Європи, включно з Україною (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. Живе під трохи порослою грибами корою та в трусі і підстилці; однаково заселяє листяні та хвойні дерева (Reitter, 1909; Kuhnt, 1913; Schaufuss, 1916; Pearce, 1957; Neuhäuser-Happe, 1995), часто в мурашниках в пенях (Roubal, 1930).

***Euplectus sanguineus* Denny, 1825**

Denny, 1825: 10; Aubé, 1833: 55; Reitter, 1882: 526; Heyden et al., 1883: 67; Schaufuss, 1888: 61; Черкунов, 1889: 166; Reitter, 1891: 124; Ganglbauer, 1895: 788; Якобсон, 1910: 574; Reitter, 1909: 208; Raffray, 1911: 31; Kuhnt, 1913: 310; Łomnicki, 1913: 79; Schaufuss, 1916: 245; Tenenbaum, 1923: 155; Winkler, 1925: 452; Roubal, 1930: 494; Jeannel, 1950: 113; Pearce, 1957: 16; Besuchet, 1974: 320; Neuhäuser-Happe, 1995: 741, 1996 b: 194; Löbl, Besuchet, 2004: 285; Löbl, 2009: 6.

Матеріал. Київська область: Київ: Виноградар, сосновий ліс біля Кільцевої дороги, під корою соснового пеня, 9.04.2010, 1 екз.; Святошинські ставки, вільшаник біля ставу № 16, в підстилці, 18.09.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Львівська область: Львів: парк Залізна Вода, листяний ліс, під корою каштанового пеня, 4.05.2012, 1 екз.; лісопарк Брюховицький, в мурашнику, 6.05.2012, 9 екз. (Кривошеєв, ІЗШК).

Поширення в Європі. Більша частина Європи, включно з Україною (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. Вид зустрічається в підстилці байрачних лісів, а також в місці скупчення рослинного сміття (гниле сіно, перегній та компост), також в дуплах дерев, в регулярній синтопії з *Euplectus signatus* (Aubé, 1833; Ganglbauer, 1895; Reitter, 1909; Schaufuss, 1916; Roubal, 1930; Jeannel, 1950; Pearce, 1957; Neuhäuser-Happe, 1995, 1996 b). Разом з *E. karstenii* (Reichenbach, 1816), значно відрізняється від інших представників роду, полюбуючи тепло, в той час як інші живуть в холодних вологих умовах, таких як мох, корені дерев та болота (Denny, 1825).

***Euplectus signatus* (Reichenbach, 1816)**

Reichenbach, 1816: 73; Denny, 1825: 13; Aubé, 1833: 56; Линдеман, 1871: 165; Nowicki, 1873: 20; Reitter, 1882: 526; Heyden et al., 1883: 67; Łomnicki, 1884: 13; Schaufuss, 1888: 61; Черкунов, 1889: 166; Łomnicki, 1890: 200; Ganglbauer, 1895: 788; Reitter, 1891: 124; Якобсон, 1910: 574; Reitter, 1909: 209; Raffray, 1911: 31; Kuhnt, 1913: 310; Łomnicki, 1913: 79; Schaufuss, 1916: 245; Winkler, 1925: 452; Roubal, 1930: 494; Jeannel, 1950: 114; Pearce, 1957: 16; Besuchet, 1974: 320; Neuhäuser-Happe, 1995:741; Löbl, Besuchet, 2004: 285; Мателешко, 2006: 235; 2008: 189; Löbl, 2009: 6.

Матеріал. Закарпатська область: Ужгород, захід міста, дубовий гай, в підстилці під дубом північним, 3.10.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Київська область: Київ, парк Дубки, яр біля оз. Корчі, дубовий ліс, під старим дубом в підстилці, 20.12.2011, 1 екз.; смт Клавдієве, дачна ділянка, компостна купа, 2 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Львівська область: Львів, парк Залізна Вода, листяний ліс, під корою каштанового пеня, 4.05.2012, 2 екз. (Кривошеєв, ІЗШК); [16/7, Знесіння], 1 екз. (ДПМЛ); Н. Бескид, Жегестів, Палениця, 14.05.1944, 1 екз. (Лазорко, ІЗШК).

Поширення в Європі. Більша частина Європи, включно з Україною (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. Екологічні особливості схожі на такі у попереднього виду, тому часто зустрічається синтопічно з останнім, також мешкає в гніздах *Formica rufa* Linnaeus, 1761 (Roubal, 1930) та *Lasius fuliginosus* Latreille,

1798 (Aubé, 1833; Ganglbauer, 1895; Reitter, 1909; Roubal, 1930; Jeannel, 1950; Pearce, 1957; Neuhäuser-Happe, 1995; Мателешко, 2008).

***Euplectus sparsus* Besuchet, 1964**

Besuchet, 1974: 321; Neuhäuser-Happe, 1996 a: 178, 2000: 876; Löbl, Besuchet, 2004: 285; Löbl, 2009: 6.

Матеріал. Київська область: Київ: Корчувате, листяний заплашний ліс, під тополею з мурахами в трусі, 7.08.2012, 8 екз.; Кирилівський гай, звалище топольних колод, 22.11.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Львівська область: Львів, парк Залізна Вода, листяний ліс, під корою каштанового пенька, 4.05.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Тернопільська область: Тернопіль, дендропарк, біля ставу, мішаний ліс, 2.06.2012, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК).

Поширення в Європі. Німеччина, Чехія, Австрія, Швейцарія, Італія, Боснія і Герцеговина, Україна (Löbl, 2004).

Екологічні особливості. Лісовий стенотопний вид, живе в гнилій підстилці біля старих дерев та колод, в вербах та горішниках зустрічається в синтопії з *E. bescidicus* (Neuhäuser-Happe, 1996a, 2000).

***Euplectus validus* Besuchet, 1958 ***

Besuchet, 1974: 318; Löbl, 2009: 6.

Матеріал. Закарпатська область: Уголька, «Жовта-13-центр, 25.05.2011», 1 екз. (В. Чумак, УЖНУ). Івано-Франківська область: хребет Таупшірка, ялиновий ліс, під корою ялинових колод, 1 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). АР Крим: Великий каньйон, под корою клена, 6.05.1999, 1 екз. (Дрогваленко, МП ХНУ). Рівненська область: Рівненський природний заповідник, Білоозерське лісництво, вологий сосново-вільховий ліс, в підстилці під вільхою та березою, 18–21.06.2012, 1 екз.; там само, в мурашниках, 2 екз. (Кривошеєв, ІЗШК). Харківська область: Зміївський р-н, с. Гайдари, під корою дуба, 15.04.1998, 1 екз.; там само, під корою поваленого дерева, 2.06.2010, 1 екз.; околиці Харкова, 6.05.1996, на витікаючому соку берези, 1 екз. (Дрогваленко, МП ХНУ).

Поширення в Європі. Італія, Швейцарія (Löbl, 2004). Для України наведено вперше.

Екологічні особливості. Імаго мешкають під корою та в деревині (Besuchet, 1974).

Блинштейн С.Я., 1989. К изучению жесткокрылых юга Украины // Экология и таксономия насекомых Украины. — Киев : Высш. шк. — С. 59–64.

Красуцкий Б.В., 1995. Жесткокрылые (Coleoptera) — мицетобионты дереворазрушающих базидиальных грибов в подтаежных лесах Западной Сибири // Энтотомол. обозрение. — 74(3). — С. 542–550.

Красуцкий Б.В., 1997. Жесткокрылые (Coleoptera) мицетобионты основных дереворазрушающих грибов южной подзоны Западносибирской тайги // Энтотомол. обозрение. — 76(2). — С. 302–308.

Крыжановский О.Л., 1965. 17. Сем. Pselaphidae — ошупники // Определитель насекомых европейской части СССР. Т. 2. Жесткокрылые и веерокрылые. — М.; Л. : Наука. — С. 156–158.

Курбатов С.А., 2007. Список ошупников (Pselaphidae) России и стран бывшего СССР. — <http://www.zin.ru/Animalia/Coleoptera/rus/incops1.htm>.

Линдеман К., 1871. Обзор географического распространения жуков в Российской Империи. Ч. 1. Введение, предисловие. Северная, Московская и Туранская провинции. Труды РЭО. — 6. — С. 41–366.

Мателешко О.Ю., 2005. Твердокрилі (Insecta, Coleoptera) як індикатори пралісів і природних лісів українських Карпат // Наук. вісн. Ужгородського ун-ту. — 16. — С. 147–152.

Мателешко О.Ю., 2006. Твердокрилі (Insecta, Coleoptera) м. Ужгорода // Наук. вісн. Ужгородського ун-ту — 18. — С. 147–152.

- Мателешко О.Ю., 2008. Мірмекофільні твердокрили у фауні Українських Карпат // *Наук. вісн. Чернівецького ун-ту: Збірн. наук. праць* Вип. 416: Біологія. — Чернівці : Рута. — С. 186–190.
- Черкунов Н., 1889. Список жуков, водящихся в Киеве и его окрестностях // *Зап. Киев. об-ва естествоиспытателей*. — С. 148–204.
- Якобсон Г.Г., 1910. 12. Семейство Clavigeridae (Pselaphidae). Ощупники // *Жуки России и Западной Европы*. — Вып. 8. — СПб. : Издание А.Ф. Девриена. — С. 569–588.
- Aubé C., 1833. *Pselaphiorum monographia cum synonymia extricata* // *Magasin de zoologie, d'anatomie comparée et de palaeontologie*. — iii. — 8. — 161 p.
- Besuchet C., 1964. Pselaphides paléarctiques espèces nouvelles et notes synonymiques. II (Coleoptera) // *Revue Suisse de Zoologie*. — 71. — P. 411–443.
- Besuchet C., 1974. Pselaphidae / Eds H. Freude, K.W. Harde, G.A. Löhse. — *Die Käfer Mitteleuropas. Band 2. Staphylinidae II (Hypocyrtinae and Aleocharinae); Pselaphidae*. — Krefeld : Goecke & Evers. — S. 305–362.
- Denny H., 1825. *Monographia Pselaphidarum et Scydmaenidarum Britanniae: An essay on the British species of the genera Pselaphus, of Herbst, and Scydmaenus, of Latreille, in which those genera are subdivided, and all the species hitherto discovered in Great Britain are accurately described and arranged, with an indication of the situation in which they are usually found*. — Norwich : S. Wilkin. — 74 p.
- Ganglbauer L., 1895. XI. Familie Pselaphidae. Familienreihe Staphylinoida. 1 Teil: Staphylinidae, Pselaphidae. Mit 38 Holzschnittfiguren im Text // *Die Käfer von Mitteleuropa. Die Käfer der österreichisch-ungarischen Monarchie, Deutschlands, der Schweiz, sowie des französischen und italienischen Alpengebietes*. — Wien : Naturalhistorischen Hof-Museum. — Bd. 2. — S. 771–854, 857–858.
- Heyden D., Reitter E., Weise J., 1883. Pselaphidae. Clavigeridae. Editio Tertia // *Catalogus Coleopterorum Europae et Caucasi* / Eds D. Heyden, E. Reitter, J. Weise. — London : Edward Janson; Berlin : Libraria Nicolai; Paris : Luc. Buquet. — P. 64–68.
- Hlavač P., 2009. Taxonomic notes on the Bryaxis splendidus species group (Coleoptera: Staphylinidae: Pselaphinae), with the description of a new species from the Ukraine // *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae*. — 49, N 2. — P. 651–659.
- Jeannel R., 1950. Coléoptères Pselaphides // *Faune de France*. — 53. — P. I–III, 1–421.
- Kuhnt P., 1913. 9. Familie Pselaphidae. 10. Familie Clavigeridae // *Illustrierte Bestimmungs-Tabellen der Käfer Deutschlands* / Ed. P. Kuhnt. — Stuttgart : E. Schweizerbart. Verl. Nägeli & Dr. Sproesser. — S. 306–318.
- Löbl I., Besuchet C., 2004. Pselaphinae // *Catalogue of Palearctic Coleoptera. Vol. 2*. — Stenstrup : Apollo Books. — P. 272–329.
- Löbl I., 2009. Coleoptera Staphylinidae (Dasycerinae, Pselaphinae) // *Folia Heyrovskyana, ser. B. Icones Insectorum Europae Centralis*. — Zlín : Kabourek Publishing. — 28 p.
- Löbl I., 2004. Pselaphinae // *Fauna Europaea, version 1.1.* / Ed. M.A. Alonso-Zarazaga (Coleoptera, Beetles). — (Accessed on 1.12.2012 at <http://www.faunaeur.org>).
- Łomnicki M., 1870. Pselaphidae // *Sprawozdanie komisji fiziographicznej*. — Kraków : Drukarnia uniwersytetu jagiellońskiego. — 4. — S. 78.
- Łomnicki M., 1875. Pselaphidae. Clavigeridae. // *Sprawozdanie komisji fiziographicznej*. — Kraków : Drukarnia uniwersytetu jagiellońskiego. — 9. — S. 167.
- Łomnicki M., 1886. Pselaphidae. Clavigeridae // *Museum imienia Dzieduszyckich we Lwówie, Chrząszczy czyli tęgoskrzydłe (Coleoptera)*. — Lwów : Związkowej drukarni we Lwówie. — 4. — S. 89–91.
- Łomnicki M., 1884. *Catalogus Coleopterorum Haliciae*. — Lepoli : Custodius Musaei Dzieduszyckiani. — 48 pp.
- Łomnicki M., 1890. Pselaphidae // *Sprawozdanie komisji fiziographiczne*. — Kraków : Drukarnia Uniwersytetu Jagiellońskiego. — 25. — S. 200.
- Łomnicki M., 1913. Pselaphidae. Clavigeridae // *Wykaz chrząszczów czyli Tęgopokrywych (Coleoptera) ziem polskich. (Catalogus coleopterorum Poloniae)*. — Lwów : Kosmos. — 38. — S. 79–80.
- Mateleshko A., 2005. Coleoptera (Insecta) as a component of the virgin forest ecosystems of the Carpathians (Ukraine) // *Natural Forests in the Temperate Zone of Europe — Values and Utilization : Proc. Conference (Mukachevo, 13–17 October 2003)*. — Switzerland : Birmensdorf & Rakhiv : Swiss Federal Research Institute WSL, Ukraine : Carpathian Biosphere Reserve. — P. 260–265.
- Neuhäuser-Happe L., 1995. Verbreitung und Ökologie der Palpenkäfer in Kärnten und den angrenzenden Gebieten (Pselaphidae, Coleoptera) // *Carinthia II*. — 185/105. — S. 735–772.
- Neuhäuser-Happe L., 1996 a. Erstinachweise von Palpenkäfern für die Steiermark mit einer Checkliste der im Bundesland vorkommenden Arten (Pselaphidae, Coleoptera) // *Mitt. naturwiss. Ver. Steiermark*. — 125. — S. 177–190.
- Neuhäuser-Happe L., 1996 b. Zur Verbreitung und Ökologie wenig bekannter und seltener Palpenkäfer in der Steiermark (Pselaphidae, Coleoptera). Mit 16 Abbildungen // *Mitt. naturwiss. Ver. Steiermark*. — 126. — S. 189–213.
- Neuhäuser-Happe L., 2000. Beitrag zur Kenntnis der Pselaphidenfauna Österreichs und angrenzender Gebiete (Coleoptera, Staphylinidae, Pselaphinae) // *Linzer Biol. Beitr.* — 32, N.2. — S. 875–881.

- Nowicki M., 1873. Pselaphidae. Clavigeridae // Beiträge zur Insektenfauna Galiziens. — Krakau : Jagellonische Universitäts-Buchdruckerei. — S. 20.
- Pearce E., 1957. Coleoptera (Pselaphidae) // Handbooks for the identification of British insects. — 4, N. 9. — P. 1–32.
- Raffray A., 1910. Révision des Euplectus Paléarctiques (Col. Pselaph.) // Ann. Soc. Entomol. France. — 79. — P. 179–262.
- Raffray A., 1911. Pselaphidae. // Coleopterorum Catalogus / W. Junk, S. Schenking. — Berlin : W. Junk. — 7. — 222 p.
- Reichenbach H. T. L., 1816. Monographia Pselaphorum. Dissertatio entomologica. Amplissimi philosophorum ordinis auctoritate illustris ictorum ordinis concessu in auditorio iuridico. — Lipsiae : I. B. Hirschfeld. — 80 S.
- Reitter E., 1882 (1881). Bestimmungs-Tabellen der europäischen Coleopteren. V. Paussidae, Clavigeridae, Pselaphidae & Scydmaenidae // Verh. K. — K. Zool. — Bot. Ges. Wien. — 31. — S. 443–593.
- Reitter E., 1891. Pselaphidae. Clavigeridae // Catalogus Coleopterorum Europae, Caucasi et Armenia Rossicae / Ed. E. Reitter. — Berlin : R. Freilander & Sohn; Mödling : Edmund Reitter; Caen : Revue d'Entomologie. — P. 123–129.
- Reitter E., 1909. Fauna Germanica // Die Käfer des Deutschen Reiches. — Stuttgart : K. G. Lutz Verl. — Bd. 2. — 392 S.
- Roubal J., 1930. Katalog Coleopter (brouků) Slovenska a Podkarpatska Rus. T. 1. — Praha : Nakladatelství Orbis. — 527 S.
- Schaufuss C., 1888. Catalogus synonymicus Pselaphidarum adhuc descriptorum // Tijdschrift voor Entomologie. — 31. — P. 1–104.
- Schaufuss C., 1916. Calwer's Käferbuch. Einführung in die Kenntnis der Käfer Europas. Band I und II. 6. Auflage. — Stuttgart : E. Schweizerbart. Verl. — 1390 S.
- Schomann A., Afflerbach K., Betz O., 2008. Predatory behavior of some Central European pselaphine beetles (Coleoptera: Staphylinidae: Pselaphinae) with descriptions of relevant morphological features of their heads // European Journal of Entomology. — 105 — P. 889–907.
- Weise J., 1875. Coleoptrologische Ergebnisse einer Bereisung der Czernahora // Verh. Naturforsch. Vereines in Brunn. — Bd. 14. — S. 85–114.
- Winkler A., 1925. Pselaphidae // Catalogus coleopterorum regionis palaearticae. — Vol. 1, Pars 3. — Wien : Albert Winkler. — S. 448–471.

P. E. Кривошеєв

ОБЗОР ЖУКОВ-ОЩУПНИКОВ РОДА *EUPLECTUS* (COLEOPTERA, PSELAPHIDAE)
ФАУНЫ УКРАИНЫ

На основе собственных и коллекционных сборов, а также литературных данных, для фауны Украины приведен аннотированный список 17 видов рода *Euplectus* Leach, 1817 (Coleoptera, Pselaphidae), из которых 4 — *E. duponti* Aubé, 1833, *E. infirmus* Raffray, 1910, *E. kirbii* Denny, 1825 и *E. validus* Besuchet, 1958, — указываются впервые. Созданы определительные таблицы видов, встречающихся в Украине.

Ключевые слова: жуки-ощупники, Coleoptera, Pselaphidae, *Euplectus*, Украина.

R. E. Krivosheyev

REVIEW OF THE SHORT-WINGED MOLD BEETLES OF THE GENUS
EUPLECTUS (COLEOPTERA, PSELAPHIDAE) IN THE FAUNA OF UKRAINE

Seventeen species of the genus *Euplectus* Leach, 1817 (Coleoptera, Pselaphidae) known from Ukraine are listed based on author's material and several museum collections as well as on literature. Of them, four: *E. duponti* Aubé, 1833, *E. infirmus* Raffray, 1910, *E. kirbii* Denny, 1825, and *E. validus* Besuchet, 1958 are recorded from Ukraine for the first time. A key to species of the genus occurring in Ukraine is provided.

Key words: short-winged mold beetles, Coleoptera, Pselaphidae, *Euplectus*, Ukraine.